

23.3.2021

SUPO 264/01.04.01.00/2021

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI KRIITTISTEN TOIMIJOIDEN HÄIRIÖNSIETOKYVYSTÄ (U71/2020 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisilta asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta valtioneuvoston kirjelmästä, joka koskee Euroopan komission 16.12.2020 julkaisemaa ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä (COM (2020) 829 final). Direktiiviluonnoksen kantavina teemoina ovat ymmärrys uhka- ja häiriöspektrin laajuudesta ja sen tuottama tarve siirtyä fyysisistä suojaustoimista yhteiskunnan häiriöttömän toiminnan varmistamiseen, eli kriisinkestävyyteen sekä jatkuvuudenhallintaan. Valtioneuvoston kirjelmässä direktiiviehdotukseen viitataan lyhenteellä CER-direktiivi (Critical Entities Resilience Directive).

Pyydettyinä lausuntonaan Suojelupoliisi esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Komission ehdotus CER-direktiiviksi yhdessä uuden kyberturvallisuusstrategian sekä verkko- ja tietoturvadirektiivin päivityksen kanssa (ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kyberturvallisuuden korkean tason varmistamiseksi Euroopan unionin alueella ja direktiivin 2016/1148 kumoamiseksi, NIS2) muodostavat varsin laajan kokonaisuuden, jolla kehitettäisiin kokonaisvaltaisesti nykyiset ja tulevaisuuden riskit sekä fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin keskinäisriippuvuudet huomioivaa lähestymistapaa yhteiskuntien turvallisuuden varmistamiseen EU-jäsenvaltioissa. Suojelupoliisi suhtautuu valtioneuvoston tapaan myönteisesti komission ehdotukseen direktiiviksi.

Suojelupoliisin tehtävistä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:ssä (583/2019). Käytännössä Suojelupoliisin tehtävät jakaantuvat kahteen osaan. Suojelupoliisin tehtävänä on kansallisen turvallisuuden suojaaminen eli siviilitiedustelun suorittaminen. Toiseksi Suojelupoliisin tehtävänä on estää ja paljastaa sellaisia rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Näihin lukeutuvat esimerkiksi rikoslaissa rangaistavaksi säädettyt vakoilu- ja terrorismirikokset. Kansallinen turvallisuus ei perussopimuksen nojalla kuulu unionin toimivaltaan.

Kansallisen turvallisuuden uhkat voivat kohdistua yhteiskunnan perustoimintoihin, valtiollisen itsemääräämisoikeuden säilyttämiseen tai valtion kykyyn tuottaa turvallisuutta väestölle. Uhkat ovat kansainvälisiä, entistä monimuotoisempia ja vaikeasti ennakoitavia. Suomalaisen yhteiskunnan perustoimintojen häirintä ja lamauttaminen saattaisi johtaa jopa kansallisen turvallisuuden ja hengen tai terveyden laajamittaiseen vakavaan vaarantumiseen. Ulkomaalais-

ten tiedustelutoimijoiden kiinnostus Suomen kriittistä infrastruktuuria kohtaan sekä siihen suuntautuviin sijoituksiin on lisääntynyt viime vuosina. Suojelupoliisin tehtävä on tuottaa ennakoivaa ja merkityksellistä tietoa kriittiseen infrastruktuuriin liittyvistä kansallisen turvallisuuden uhkista. Suojelupoliisiin vastuulle kuuluu ensisijaisesti kriittisen infrastruktuurin suojaaminen toiminnalta, jonka tavoitteena on siihen kohdistuva vakoilu, vihamielinen vaikuttaminen, häiritseminen tai tuhoaminen.

Modernissa, digitalisoituneessa yhteiskunnassa keskeistä kriittistä infrastruktuuria ovat tietoliikenne ja data. Erilaiset verkkoyritykset, operaattorit ja kyberturvallisuusyritykset ovat tärkeitä portinvartijoita kasvavalle määrälle arvokasta tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen huoltovarmuudesta. Suojelupoliisi hankkii tietoa toimivaltuuksiensa mukaisesti ulkomaiseen taloudelliseen vaikuttamiseen liittyvistä ilmiöistä, toimijoista sekä näiden tavoitteista ja menetelmistä ja pyrkii ennalta ehkäisemään ja torjumaan hankkeisiin mahdollisesti liittyviä kansallisen turvallisuuden uhkia. Tiedonhankinnassaan Suojelupoliisi voi käyttää myös siviilitiedustelulainsäädännön mukaisia tiedustelumenetelmiä.

Direktiiviehdotuksen 6 artikla asettaa jäsenvaltioille velvollisuuden ilmoittaa komissiolle merkittävästä yksikön häiriötilanteesta. Koska raportoitava tieto koskee yhteiskunnan turvallisuutta ja toimintavarmuutta, on niiden suojaaminen ensisijaisen tärkeää niin jäsenvaltiossa kuin komissiossakin. Suojelupoliisi katsoo, ettei kansallista turvallisuutta koskevia tietoja tule raportoida automaattisesti komissiolle tai muille tahoille. Asiasta pystytään säätämään aikanaan kansallisessa laissa.

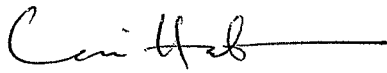
Turvallisuusselvitykset ovat tärkeä työkalu kriittisen infrastruktuurin suojelemissa. Suojelupoliisi tekee turvallisuusselvityksiä sekä henkilöistä että yrityksistä. Turvallisuusselvitysten tarkoitus on ennaltaehkäistä kansallista turvallisuutta vaarantavaa toimintaa. Vuonna 2020 Suojelupoliisi laati lähes 89 000 henkilöturvallisuusselvitystä.

Työntekijöiden taustan selvittämistä koskevalla ehdotuksella olisi resurssivaikutuksia Suojelupoliisiin, joka on Pääesikunnan rinnalla toinen toimivaltainen viranomais Suomessa tekemään turvallisuusselvityksiä. Suojelupoliisi yhtyy valtioneuvoston esiin tuomiin näkemyksiin ja tukee kantaa, missä CER-direktiiviehdotus on osa laajempaa pakettia, johon kuuluu myös uusi kyberturvallisuusstrategia sekä verkko- ja tietoturvadirektiivin päivitys osana EU:n kokonaisvaltaista ajattelua. Suojelupoliisi korostaa niin ikään valtioneuvoston näkemystä siitä, että erityistä huomiota tulee kiinnittää omistajuuteen ja määräsvallan säilymiseen unionissa kriittisten toimijoiden osalta.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari

Erityisasiantuntija

Lauri Holmström

Liitteet	-
Jakelu	-
Tiedoksi	SM/KTY